

Zmiany klimatyczne i globalne ocieplenie sprawiają, że jesteśmy coraz bardziej narażeni na katastrofy naturalne, które mają bezprecedensowy wpływ na nasze życie. Niemal codziennie słyszymy o powodziach, które dotykają kraje na całym świecie, m.in. Sudan, Nowy Meksyk w Stanach Zjednoczonych, Polskę, Japonię, Słowację, Grecję, Włochy, Hiszpanię i Wielką Brytanię. To, co może nas zaskakiwać i przerażać, to fakt, iż mimo postępu wiedzy i rozwoju technokratycznych strategii łagodzenia skutków katastrof, wydajemy się być wobec nich jeszcze bardziej bezbronnymi. Celem tego projektu jest zrozumienie, dlaczego katastrofy naturalne w dalszym ciągu sięgają spustoszenia w naszym życiu i otoczeniu. W szczególności skoncentrujemy się na zbadaniu kulturowych aspektów katastrof naturalnych. Przyjrzymy się temu, jak różni ludzie rozumieją i interpretują katastrofy, jakie konsekwencje mogą mieć te interpretacje dla sposobu radzenia sobie z bieżącymi katastrofami, reagowania na nie oraz zapobiegania zagrożeniom w przyszłości.

Dlaczego badamy społeczno-kulturowe aspekty katastrof naturalnych? Nasze podejście związane jest z tym, że kultura odgrywa podwójną rolę w zarządzaniu katastrofami. Będąc źródłem wiedzy o wcześniejszych katastrofach, normach wzajemnej pomocy i wartościach bezpieczeństwa, kultura stanowi pomocne narzędzie w radzeniu sobie ze skutkami kataklizmów. Jednocześnie kultura może także przyczynić się do zwiększenia ryzyka katastrofy poprzez eksponowanie wartości związanych z zyskiem, komercjalizacją i modernizacją, zamiast bezpieczeństwem publicznym. Twierdzimy, że katastrofy mają zatem moc obnażania rozmaitych dysfunkcji w sposobach, w jakie organizujemy nasze codzienne życie.

Nasze badania będziemy prowadzić w Polsce i w Japonii. Przyjrzymy się, jak ludzie w obu krajach interpretują katastrofy, jak sobie z nimi radzą i jak zapobiegają przyszłym zagrożeniom. Planujemy również sprawdzić, czy i jak odmienne doświadczenia związane z katastrofami oraz specyficzne sposoby reagowania na te zdarzenia w Polsce i w Japonii wpływają na to, jak ludzie w tych krajach rozumieją katastrofy naturalne. W szczególności skupimy się porównaniu dwóch kataklizmów: niedawnej powodzi w południowej Polsce i powodzi, która nawiedziła południową Japonię w 2020 roku.

Zespół badawczy złożony z czterech osób posiadających wiedzę specjalistyczną w zakresie różnych metod badawczych przeprowadzi badania mające na celu pogłębienie naszego rozumienia następujących kwestii:

1. W jaki sposób ostatnie powodzie oraz ich przyczyny są rozumiane przez różne osoby w Polsce i Japonii, w tym mieszkańców dotkniętych katastrofą terenów, decydentów politycznych, a także ekspertów w dziedzinie infrastruktury klimatycznej i hydrologicznej? Jak każda z tych grup opisuje te zdarzenia? W jaki sposób alternatywne sposoby rozumienia obu powodzi są kontestowane i negocjowane?
2. Jakie środki, sposoby radzenia sobie oraz łagodzenia skutków powodzi są traktowane priorytetowo przez różne osoby? Dlaczego ludzie w Japonii i w Polsce sprzeciwiają się budowie infrastruktury przeciwpowodziowej?
3. W jakim stopniu świadomość zmian klimatycznych wpływa na proces odbudowy i projektowanie środków ochrony przeciwpowodziowej?
4. Jakie są podobieństwa i różnice między dwoma różnymi kontekstami katastrof, Japonią i Polską, będącymi przedmiotem tego badania?

W poszukiwaniu odpowiedzi na te pytania, przeprowadzimy ponad 80 pogłębionych wywiadów z obywatelami, decydentami politycznymi i ekspertami w zakresie katastrofy powodziowej i infrastruktury hydrologicznej w obu krajach. Przeprowadzimy również badania etnograficzne, aby przyjrzeć się temu, jak różne interpretacje katastrofy wpływają na proces odbudowy zniszczonych miejscowości.

Porównanie dwóch krajów ułatwi nam zrozumienie, w jaki sposób praktyki kulturowe wpływają na proces odbudowy po powodzi oraz jakie to może mieć konsekwencje dla zarządzania przyszłymi zagrożeniami w różnych kontekstach społeczno-kulturowych. Wyniki projektu będą miały znaczący wkład w rozwój badań nad katastrofami, a w szczególności nad powodziami spowodowanymi przez zmiany klimatyczne, który to problem wciąż jeszcze nie został dostatecznie zbadany. Wyniki badań zostaną opublikowane w międzynarodowych czasopiśmie i zaprezentowane na międzynarodowych konferencjach w Europie i Japonii.